

ԲԱՆԱՍՏԵՐԻՆ ՄԱՀԸ

Քերթողի մահն՝ աղեխարշ մարմնի ունի ինձ
 համար...
 Ինձ յաղթակերտ տաճարն է աբ փաղ կուգայ
 զգլբղագոս,
 Լոյսէ սիններն անոր պերճ՝ կ'իյնամ բեկոր
 առ բեկոր
 Ու կամարէն աստղափշո՛ւր կը թաւալի
 ջա'հը վար...

Ինձ դաշնալուր խորանն է ծաղկած սրտին դէմ
 մարդուն,
 Քիչե՛ր, աւա՛ղ, կը ճանչնան ամկէ հուռդ
 մեղեդին
 Եւ յուզումէն դոգահար կը ճայնակցին համերգին
 եւ կ'արտասուեն, երջանիկ՝ նրագցներուն մէջ
 քրքռուն...

Հիմերն այդ վե'հ տաճարին, սիրոյ վըրայ եմ
 յեմած,
 Շաղախները պատերուն՝ բարբ արիւն են յորպահոս,
 Լոյսէ՛ սանդուխն հոյաշէն՝ կըրծասկերքն է
 Քերթողին...

Ողնածուծով են բորկած կանթեղները՝ գըմբէթին,
 Աշուղներն իր մամեր են կաթիլ լոպտառդ,
 Ինձ հրաշակերտ մեհեանն է՝ աբ ա'լ կ'իյնա՛յ
 զգլբղագին...:

ՀԱՅՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԻՒՆ

Կարօտ մ'յաճախ ծանրօրօր, տանջամբի՛ պէս
 անսահման,
 Հոգիէս նե'րս կը սուզի,
 Կը դառնայ կա'նջ գերագոյն ու մեկնումի
 մ'անվարան
 Կը գգամ ես հրաշքը գաղտնի...

Աչքերուս դէմ կը յորդի՛մ ջրվէժի պէս հեռաւոր
 Հարկուններս հայրենի՝

Արունց կը գգամ դիւքանգին մագնիսական ո'յժն
 հրգոր՝

Ամէն օր քիչ մ'աւելի...
 Իմ պապերուս հողին վրայ կանգնած տընակս
 արեւոտ

Ծովու մ'ափին շափիւղայ,
 Դռներն իրեն կը բանայ — բեւերո՛ւ պէս
 գորովոտ —
 Ուր սիրտս անսա՛նձ կը սուրայ...:

Տընակիս մօտ կը սահէր աղբիւր մը ջինջ,
 կարկաջուն՝

Ժայռի գոգէն աղամանդ,
 Իր նըւագին ունկընդիր էին ուլերն ոստատուն
 Ու ծաղիկնե՛ր լուսացայտ...

Պատըզամիս տակ սլացիկ վարդենի մը պշրանգով
 Կ'երկարէր իր թուփը վեր,
 Որուն շուքին օրն ի բուն դեղձանիկ մը հոգեթոկ
 Գեղգեղելէ՛ն կը հիւծէր...

Օրհնութեա՛ն պէս ծաւալուն՝ բոյրը հացին
 գոր կ'եփէր
 Հանի՛ւ՝ փուռին դէմ հրաշէլ՝
 Մ'եր սեղանին կը կանչէր այրին ագփառ, որքն
 անուէր,

Պանդուխտն յոգնած, ցաւաբեկ...
 Իրիկումս դէմ երգելով, արահետէն ծաղկաւետ
 Մ'ըշակն ձրք տուն կը դառնար,
 Իր սայլակէն ծակեծուփ, ցորեններու փունջին հետ
 Կը բուրէր դա՛շտը դալար...

Ջրըղացներ կ'երգէին բեւերն իրենց բոսելէն
 Մերք շուրիւն, մերք աստղերուն,
 Կ'իջնէր գիշերը խաղաղ, կաղնիի մը ճիւղերէն
 Իմ տընակիս փռերուն...

Կարօտ մ'հիմայ ծանրօրօր, վերքի մը պէս
 անսահման
 Հոգիէս ներս կը սուզի,
 Կը դառնայ կա'նջ գերագոյն ու մեկնումի
 մ'անվարան
 Կը գգամ ես հրաշքը գաղտնի...

ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Այգաբացին ցոլաբարձր, ամստառն մէջ հարեւան,
Հիացամով մանկացած՝ երգ մը բերնիս՝ կուգտմ
ման...

Կը զուգեղգնն ինծի հետ ակամակիտ ա՛յ մ'անդին,
Հոս, բարտիներ՝ քրքռաքել բընար՝ ծոցին մէջ
հազին...

— Անտա՛ն, կ'ըսեմ, քէ նախնիքս պաշտեցին
օր մը զգեց, օր քան
Որբա՛ն էին գեղամով ու բանաստեղծ՝ խորքին
մէջ...
Եւ եթէ վինն հովերուն դիւքեց սիրտերն անոնց
հեզ,
Սօսեաց կայսարդ անտառին չէ՛ր դիցուհին միթէ
պնրն...:

Կ'ըսեմ, — հայրե՛րս հեքամնա, Արեւորդիք
չերմնառնդ,
Երագամով վրձուկներ կայսարդանքին Բընութեան,
Մէջն աչգեքնուդ տեսիլի հազարափա՛յլ
ճառագայթ...:

Ձեր արինքին մէջ եռուն՝ հազար վիշա՛պ
Նայիրեան...
Դուք վախկոտներ չէիք կամ ապերախսներ մեծ
շնորհին՝
Երբ պաշտեցիք Արեւն ու Երզը Սօսեաց Անտառին.

Ձեզ պէս զանոնք կը պաշտեմ, ես՝ ձեր աղչիկն
հարագատ...:

ՎԻՇԱՊԻՆ ԹԵՒԵՐԸ

Օղանաւային ուրախութեան մը առթիւ

«Կա՛ր ու չըկար... վիթխարի մէկ վիշապ կար,
հաշո՛ր խաշո՛ր քեւերով...»

Կը պատմէր ինձ հանիս բարի, երբ երկա՛ր
Կ'երգէր հովը դըրան ղով:

Ձիւնն ալ տակա՛ւ աղամանդէ քօ՛ղ բարակ՝
Կ'իյնար վերէն հանդարտիկ՝
Ու լուսնակէն բանուած շրգարշն այդ մերմակ
կը պարուրէր ծառ, ծաղիկ...

«... Երբ մօտեմար Դեւն Անուշի դըղեակին,
Կ'ըսէր հանիս՝ կը ցնցուէ՛ր,
Կը տաղալէր շունչէն դուրսի մեծ կաղնի՛ն՝
Իր ճիւղերով լայնաստուեր...»

Կը ճաքէին մարմար սիւներն ամբողջին,
Շէնքէ հիմէ՛ն կը տարսէր...
Ու կը լըռէր երգն աղջկան երկնային
Երկիրդի մէջ Կարելիէր...»

Կա՛ր ու չըկար...: Օրերն անցան մանկութեան,
Անցաւ կեանքն ալ ամպի՛ պէս...
Մեռաւ հանիս եւ հէքաքն իր անմեղման
Լըռեց շունչին հետ իր հեզ...

Փոքորիկներ ըրին իմ բոյնս անբակ,
Շիւղերն ամբո գրուեցին
Չո՛րս հովերուն... լացի կարօտս իմ համակ՝
Օտարութեան ցո՛րստ սեմին...

Միտադատ արդէն աշունն եկել է,
Քամին կ'երգէ ողբագին...
Միմակ եմ ա՛յ, ձայնն իմ մեծ մօր կը լըռէ,
Ո՛չ իսկ ժպիտը յետին...

Գիշերին մէջ լույս ռադիօն գերք քութակ
կը խրդէ քելն յուշերուս,
Ու կը զուժէ անագորոշն ռա՛զմն համակ
Մարտընչումներն իր անոյս...

Բայց ո՛վ սարսափ... ահա մութին մէջ, անդին
կը քընդայ ռա՛ւմը մը յանկարծ...
Օղանալի մեծ քեւերէն հրէշային
Դըժո՛ղքն ահեղ կ'իջնէ ցած...

Կը պատառի ընդերքն հազին սարսառածայն
Ու շատրքումն մը կրակի
Շուրջանակի կը ժայթքէ ծո՛ւխ երանասան,
Մահը կեանքին կը բաղիսի...:

«... Կա՛ր ու չըկար, օգաշու մեծ հրէ՛շ մը կար
հաշո՛ր, խաշո՛ր քեւերով...»
Որուն շունչէն անեղագո՛շ՝ կը սարսառար
Հոգն՝ ու կ'լլար արեւա՛ն ծով...:

Գ Ա Ր Ո Ւ Ն

Ձիւնն է հալեք
Հովիտներուն,
Մօտն ու հեռուն
Կանա՛նջ կողեր...

Ձորն է դալա՛ր՝
Ուր մարածին
Գետնէր կ'արծիւն
Ազահաբար:
Անպիտու սհա՛շ
Կը ծածանի
Ծխածանի
Երիզը պերն:

Հո՛ն, ժայռերէն
Ա՛յ կը յարզի
Ա՛յը յուռթի,
Ջըւարթօրէն...

Կը կարկաջէ
Երգի՛ մը պէս...
Երգն իր կարծես
Սիրոյ կա՛նջ է:
Մեզու մ'աւկի,
Հովն գինով,
Լո՛յս քեւերով
Թեքե՛ւ կ'անցնի,

Ու նարգարթ
Ծաղիկներուն
Մօտ օրն ի բուն
Բըզզի՛ւն զըւարթ...

Մէջը հողիմ
Հունտեր անտես,
Մատնեբա՛ւ պէս
Ժի՛ւր կը շարծիւ:
Պուրակներէ
Բոյրը վարդիմ
Կախարդագի՛ն
Համբա՛յր մըն է...

Գարս՛ւն, գարս՛ւն,
Լոյսի՛ր տարափ,
Ծիծաղ ու ծափ
Մեր սըրտերուն...

Տակն աստղերուն
Որքա՛ն տենչանք,
Խո՛ր հառաչանք,
Յոյզե՛ր անհուն...

Սիրտէ ի սիրտ
Քանի՛ պաշտում,
Մէ՛ր անպատում,
Յոյսե՛ր վընիտ...:
3-4-1944

ԱՐԱՐԱԿԱՆ ՍԻՐԵՐԳ

Եկա՛ւր, սիրական, Պաղտատն է միբա՛ծ,
Յոգնած Տէրվիշի կոյր աչի՛ն հանգոյն,
Հիմա՛յ վա՛րդն է լոկ քուսի՛ն վրայ անհուն,
Պապուլին համար քերթիկներն իր բաց...

Եկա՛ւր, մի՛ վախճար, ա՛յ ոք կը հսկէ
Վարդաստանին մէջ, շարորւանն է լոկ
Այս լուռ իրիկուան սրտին վրայ անհոգ,
Որ եղեմական հէ՛հեա՛ք կը սրսկէ...:

Կը դոգա՛մ ձեռքերդ... Ենք էրիկս հիմա՛յ
Իր քատուկ հարնին սեւ քեւերուն մէջ
Կը ինձնայ յոռ... Թո՛ղ կայծակն անվերջ
Իր կանանցի սիւներո՛ւն տեղայ...

Հեռուն տատանող ըստուերներն ամէ՛ն
Արմաւենիներն են շա՛քար բարձած.
Հովն է որ այսպէս կը տսի՛ կամաց,
Պըտուղներն անցնց մե՛զի՛ համբարվի՛ն...

Համբաներու մէջ փըսփըստէ՛ն այս ցած,
Ուղտերու կողին բոժոժն է հընչուն՝
Որ կը կողկողի՛ լուսնին տակ, հեռո՛ւն,
Անդաքձ սէրեր ու կարօտներ գըրկած...

Երկնի Ալլահէն մի՛ վախճար, հո՛գիս,
Իր պատիժն է մի՛շտ մեղքի համեմատ,
Մինչ մեղքը սիրոյ՝ լոկ մէ՛կ ակընթարթ...
Եզնի՛կ եմ անիորձ, հաւատա՛ խօսքս...:

ՅՈՐԵՆԻ ԱՐՏԵՐ

Դեզին ծովե՛ր ցորնի...:
Երբ պ կ'իյնայ երեկոն՝
Հարիզոնէ՛ր հորիզոն
Ոսկին անծա՛յր կ'երկարի...

Երբ կը բորնի՛ր երեկոն՝
Հովն իր գիրկով կը տանի
Բոյր ու փրփո՛ւր ծիրանի,
Հարիզոնէ՛ր հորիզոն...

Ակունք լո՛յս կը ցոյան,
Բոյր ու փրփո՛ւր ծիրանի...
Հովն աստղերուն կը տանի
Հասկերուն բո՛ցն հոտեման:

Հասկերուն մէջ խսկեման,
Ափ մը կակա՛շ շառագոյն,
Ու ծծմորներ կապտաւուն,
Հոն գիրկ գըրկի կը հեւան...

Դէպ ի աստղերն ասմադուն,
Ակունք լո՛յս կը ցոյան...
Դեզին ծովե՛րն հոտեման
Կ'այեկոնծի՛ն այս ժամուն...:

24-7-1945

ՄԱԳԻ ԱԹՄԱՃԱՆՆ